

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGADÁSZATI HIRLAP.
A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

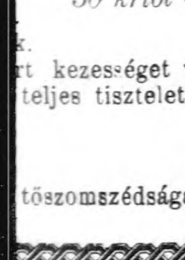
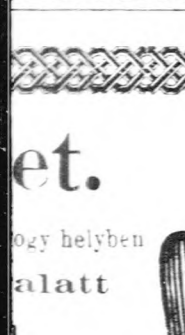
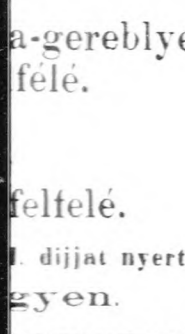
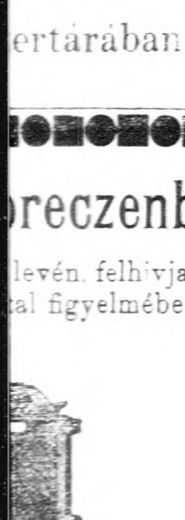
Előfizetési árak:
Évi előfizetés...
Félévi előfizetés...
Negyedévi előfizetés...
Egyes száma 5 kr.
A lap szellemi részét illető minden közlemény...
Előfizetési helyben...
TIBLIGDI K. LAJOS és társai...
OSÁTHY KÁROLY könyvkereskedés...
KUTASI IMRE könyvszárművelő...
a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
Nagy hasábjal...
Kis hasábjal...
Névtelen...
Kéziratok vissza nem adtnak.

stb.
egyfajlaton mindennemű rovat oly természetű feleletét gyorsabban és biztonságosabban megíratjuk, hogy a kézzel írott rovathoz képest...

preczenben
levén, felhívja a tisztelt figyelmébe ajánlja

et.
gy helyben
alatt
T
mereteim és rendkívül
női, férfi és gyermek
rt 25 krtól 7 frtig.
rt 20 krtól 7 frtig.
50 krtól 4 frtig.
t kezes-éget vállalok,
teljes tisztelettel
társaságában.

Az ellenzék.

(r. e.) Mi az ellenzék? Nem képzhetjük kávé-néniké szerepében oly társaságnak, amely kötelességének tekinté minél többet fecsegni és fecsegni mindaddig, amíg a parlamentarizmus keserű kávéját kimártogatja.

Pedig jó Tisza Kálmán lelki szemei előtt ilyen ellenzék lebegett. Volna akkor parlamentünkben egy többség, amely nem beszél, de szavazatokkal dönt és egy ellenzék, amely beszél, de előre tudja, hogy nem dönthet, hogy komoly számba nem vétetik s egyáltalában le van szorítva a politikai tényezések teréről.

Es nem is érdemel más szerepet egy olyan ellenzék, amely birka-türellemmel hajlik meg a Tisza Kálmán egyeduralmi akarata előtt.

A mely kijelenti, hogy a parlament összeállítását törvénytelen — és mégis alkalmatlan képezi azon parlamentnek, amelynek összeállítását törvénytelennek bélyegeznék, működését s az általa hozandó törvényeket sem tarthatja törvényeseknek!

Milyen ellentmondó egy állítás! Használó az Arany János híres mondásához, ki egy népről azt mondja, hogy „törvényes nincsen — boldog hiány!” De mi nem vagyunk pásztor-nép, mi a civilizáció századának légkörében élünk, mely századnak okvetlen el kell fogasztani bizonyos mennyiségű törvényt. S a törvénykönyvszítás boszorkány konyhájában csak az lenne nagy baj, ha a szakács nem tudná megkülönböztetni a bolond gombát az egészséges gombától, vagy pedig hajlamokat érezne a mérgekeverés nemes mesterségére.

Pedig a jövő parlamenti időszakot a főszakács, a geszti kényur a reakció mérget ugyancsak nagy adagokban keveri belé politikai ebédünk egyes fogásaiába. Csupa fogás, a mit Tisza csinál, annyi tény. És miután az ellenzék tudja, hogy kisebbségben van s hogy csak azért van kisebbségben, mivel a nemzet akarata a választás alatt elnyomtatott: valóságos büntetésesüllyed a nemzetellenes bűnöknek, ha tiltakozásának súlyt kölcsönözni képtelen.

A fejedelemsre, a nemzetre s Európára kell apellálnia s visszavonulnia ezen halatlannal megválasztott parlamentből és (a mit most már Kolozsvárról is hangoztatnak) követelnie kell a parlament feloszlását. Uralkodjék Tisza magában, legyen ne mint eddig álcázott — de nyílt abszolutista és alkosson törvényeket nyakra-főre, ha ugyan — kényelmes mamelukjaival — mindannyiszor képes lesz a határozat-képes számot összehozni. Az elvonult ellenzék pedig annál inkább előkészítheti kerületeiben a jövő választások talaját, a melyeknek, hogy a valódi nemzet-akarat kifejezését képezzék. Nem hiszünk azonban, hogy Tisza bírja ily mozgalommal szemben egy Bismarcktól várható erélyvel s megtanulná, hogy nem mindig a többséggel jár az erő túlsúlya s ott van az, ha az erkölcsi erő s az igazság öntudata vetetik a mérlegre.

A kormány könnyelműsége. A választásokra költött a kormány százazereket, s bevándorolt csángóknak nincs kenyerök. Győrökről írják: Tény az, hogy május 23-dikán 124 csángó-család érkezett hozzánk. A csángókat a pécskai jószágigazgatónak, vagy megbiroztatónak kellett volna fogadnia, de ez nem történt meg. A község nemesszűvésége lakást és élelmet adott a szerencsétleneknek, kik még ma is a község kegyelméből húzódnak meg földi alatt az eső és szél ellen. A külső község csak, hogy máig már harmincz család vándoruttra kelt s itt hagyta Györöket. Több család pedig készülőben van.

A kincstári igazgatóság ugyan, miután már a botrány megtörtént, megbizta a község jegyzőjét, hogy a lakóhelyek felépítése iránt intézkedjék, de a csángók nem akarnak lakházakat építeni, mert azt állítják, hogy a kincstár őket ki akarja játszani, a mennyiben nem ad nekik családonként 10 hold földet, mint az ígérve volt.

Tény, hogy az igazgatóság csak 5 hold földet adhat egy-egy családnak, de a felreartés kiegyenlítése vegett még mindig nem intézkedik s így a telepítést tényleg nem intézkedik s így a telepítést tényleg nem intézkedik. Erre nézve várunk tőle erélyességet és tapintatot.

Mert a huza-vona nemcsak a csángókat, de miunket is elkeserít. A csángók közül többen már Aradon jártak s elpanaszolták helyzetüket. Néhányan Budapestre is felutaztak, hogy a miniszterelnökkel keressenek pártfogást. De a miniszterelnök maga elé sem bocsátotta őket. Haza jöttek eredménytelenül s itt csak az elégedetlenséget szítják.

A dolog rendezését sürgetni tehát hazafias kötelessége a sajtónak s ezen azért ösztönöztünk a közönséget, hogy a megfellelő ügygyel foglalkozik.

A helyzet már tarthatatlan. A község lakosságára nézve rendkívül terhes a beszállás, sőt a közegészség-ügyre nézve felette veszedelmes. Isten mentsen, hogy valami járvány ússzon ki a felette összezsúfolott, ideiglenesen elhelyezett csángó nép közé.

Az árvizek.

A szatmármegyei vízáradások alkalmából a megye közönségéhez s a közlekedési miniszteriumhoz emlékiratot intézett Bartha Áron mikolai ref. lelkész. Hogy Szatmármegye, sőt Magyarország kormányzatának is méltán felróható, ugymond az emlékirat, hogy ezen megye több folyam és folyó egyesülési vidékén elterülő, természeti adományok által gazdagságra hivatott síkját vízármentesítés tekintetben figyelmen kívül hagyta: kétséget nem szenved; hogy pedig továbbra is úgy hagyassék, az ellen tiltakozik azon viszony, melyben a vidék s a megye a közhaza egészségéhez áll, melynek fogva a kötelességek teljesítése folytán méltán igényelheti a köztől azon gyámolítást, mely által kötelessége követel teljesítésére képesítessék. Pedig Mikola község sem a megye, sem az állam részéről gyámolításban soha, nemcsak nem részesült, hanem inkább a közérdeknek éppen feláldoztatott.

A magyar északkeleti vasut, mely által érintve lett a község, s pedig úgy, hogy határát majdnem egy mérföldnyi vonalban átszeli, gazdaságilag a községet teljesen tönkretette! A magyar északkeleti vasut ugyanis a Tur folyó árterét áttöltésével, az áradás lebocsátására összesen három helyen 2 meg 6, meg 4, mondó — 12 méter szélességű hidnyílással bír, melyen az áradás át nem takarodhatván, a határ egyik és pedig jobb felén minden alkalommal felszorult, mindent elborít, megsemmisít, lassu átszállásával a másik felét is tartósan víz alá borítja, s a vízáradást nem, mint hajdan volt, csak tünékeny bajja, hanem évről-évre állandó veszélyé teszi. Ennek eredménye, hogy már másfél évtizeden át e község nemcsak kimerülésig menő harcban áll a Tur áradásaival, hanem ez által végké le is győzött, s földirtókának értékét, s a gazdaság folytatására annyira elhatárolólag tényező marhatartását elvesztvén, csak kinlódik a napról-napra élhetéssel, a pusztá létfontartással. E nyomorúság, sőt elviselhetlen helyzetben többször kérte az állandósított veszély okai elhárítását a magyar észak. vasut társulat vezérigazgatóságánál, de onnan elutasított. 1881-diki év tavaszán pedig Szatmármegye bizottságánál zörgetett a helyzetet feltáró s a veszély elhárítására vonatkozó eszközök kimutatását tárgyazó folyamodvány útján, de onnan is a folyamodványt alapjában át sem értő, mindegyik kikerülő választ nyert, s a nyomorult tegeletet segély nélkül tovább folytatni kényserült; s ez addig is reménytelen állapotban jött rá f. hó 20—21-ike éjjelén az iszonyu katasztrófa, mely miatt több mint kétezer hold legszebb reményekre jogosító terményző terület viz alá kerülvén, azon mindenfajta terményt megsemmisített. E községnek nem effer társadalmi vagy hatósági segélyre, nem alamizsnára van szüksége, s nem azt czelezza ez emlékirat sem, hanem gyökeres orvoslásra. A községben állandósított veszély végelharítására. Ennek elnyerését pedig bár némileg eszközölhetné a magyar északkeleti vasut társulat töltésének nagyobb vízereszekkel ellátása, de a szükséges bizottságot nem állandósíthatná, mert ezen áteresznek csak a mikolai Tur árterén alkalmas helyeken legalább kétszáz méternek kellene lenniök, a mostani 12 méter helyett, s e rendkívüli kiadást a mellett, hogy a munkátelek által a közlekedés gátolást, sőt fenakadást szenvedne, a társulat pénztára is alig bírhatná meg. Egyedül biztos és állandó mentő és védekező tehát egyelőre és mindenekelőtt a vasuttolstól felele a turterebesi országot töltéséig viendő védőtöltés lenne, mely a mellett, hogy a vízáteresz készítésénél sokkal csekélyebb költségbe kerülne: a vasut társulat, a megye, az érdekelt

községek és birtokosok s az állam összesített ereje által kivihető s a bajt gyorsan, gyökeresen és állandóan orvoslandónak egyedül ígérkezik.

A nihilisták. Szent-Pétervárról jelentik a párisi Matin-nek: A nihilisták közt támadt surlódások folytán megvált eddigi szövetségeseitől s alávetette magát a hatóságoknak a forradalmi párt mérsékeltbb része. Teljes bocsánatot nyerne a tagjai s viszont megígérték, hogy le fogják leplezni a nihilisták szervezetenek titkait. Már is igen fontos vallomásokat tettek s a rendőrség bizton hiszi, hogy rövid idő alatt teljesen megfogja semmisíthetni a forradalmi összeesküvést.

A német államtanácsról a következőket írják a berlini lapok: Minthogy a császár két héttel ezelőtt szentesítette azon szabályzatot, mely szerint az egész államtanács csak kivételesen tart teljes ülést, ellenben az eleje terjesztendő javaslatokról, mind eddig, szűkebb körű gyűlés fog véleményt adni, most e szűkebb gyűlés s a hét osztály megalakításával foglalkoznak. Régebben az államtanács következő hét osztályból állt: 1. külügyek, 2. katonai ügyek, 3. igazságtgy, 4. pénzügy, 5. kereskedelem, 6. belügy, 7. vallás és közoktatás. 1854-ben a pénz- és kereskedelemügyi osztályokat egyesítették, s így csak hat osztály maradt. Minthogy az osztályoknak meg kell felelnök az államszolgálat főbb ágainak, most módosítást várnak, különösen arra utalnak, hogy azóta a közmunka s a földmívelési miniszteriumokatrésztint ujonnan alakították, részint oly jelentőségre tettek szert, minővel régebben nem bírtak. A huszas években volt továbbá egy államtanács bizottság a törvényjavaslatok szövegének megvizsgálására és kijavítására. Ez a bizottság mindig egy évi időre alakítottatott.

A sárosmegyei kivándorlás. Sáros megye közigazgatási bizottságának a közigazgatás egyes ágai állapotáról a miniszterelnökhöz tett jelentése szerint az ezen megyében évek óta tartó kivándorlás magasra hullámzó jellegéből ma már sokat vesztett ugyan, de az Amerikába kivándorlók s az onnan visszatérők száma még mindig nagy hullámzást mutat s a jövő feladata lesz konstatálni azt, hogy a gazdasági viszonyok javultak-e annyira, hogy az itteni munkadíjak az amerikaikkal szemben marasztó hatást fognak gyakorolni azokra, kik csupán megélhetési kényszerből kelnek a hosszú tengeri utra.

A bécsi választások eredménye nagyban kielegíti az alkotmánypárti lapokat. Különösen hangsúlyozzák Bécs város lakosságának liberalis szellemét, mely bennük kifejezést nyert, valamint általában a ragaszkodást az alkotmánypárti zászlóhoz, mely a választásokban szintén teljes diadalt aratott.

Általános állatösszeírás. Az állattenyésztésünk érdekében teendő intézkedések rendszeres s az egész ország tényleges állapotának megfelelő fejlesztése csak akkor léven ántudatos eszközölhető, ha az e részben még meglehetősen hezagos adatok a valóságnak megfelelőleg rendelkezésre állanak, — a földmívelési miniszter még e nyár folyamában általános állatösszeírás fogatosisát fogja elrendelni. Az összeírás hasznos háziállataink összes fajaira ki fog terjedni.

A fekete halál. Maros-Ludason (Erdélyben), mint a kolozsvári „Ellenzék”-nek írják, két olyan eset fordult elő, melyeket az orvosok cholera-nosztrának mondtak. Az egyik eset halállal végződött, míg a másik beteg megmenekült a haláltól. Az illető hatóság megczafolja ezen esetet. Ha nálunk nem fordult is elő kolera eset, a járványtól nagyon lehet tartani, mert a mai hírek a kolera járvány a g g a s z t t e r j e d e s é t j e l e n t i k Franciaországból. A hivatalos táviratok ma elismerni kénytelenek, hogy Marseille és Toulonon kívül már Aixban is pusztít a járvány. Ez a harmadik nagy város, mely inficiálva van s így alig lehet többé remélni, hogy a baj a tett egészségügyi intézkedések folytán lokalizálva lesz. Ma Németországból is jelentenek egyes koleraeseteket. E hir azonban hivatalosan nincs még megerősítve. A kolera rohamos elterjedését jósálja dr. Koch, kit a német kormány Toulonba küldött az epidémia tanulmányozására. Koch azon véleményben van, hogy a kolera egész Európára el fog terjedni. A mi a baj keletkezését illeti, Kochnak legkisebb kétsége sincs arra nézve, hogy az a távol keletről hurcoltatott be. Soyka, a hirneves Pettenkofer tanítványa, a kolera terjedésének esélyéről következőleg nyilatkozik: Valóságos fatum, hogy a kolera Európában éppen egy francia kikötőben kellett kiütnie. A francziák két év óta folyton vadolják Angliát, hogy a vesztegár intézkedések mellözése

által, melyekben a francia orvosok a kolera terjedésének egyedül biztos akadályát látják, a kolera terjedését előmozdítják. A genfi egészségügyi kongresszuson, mely két évvel ezelőtt tartottat, Fauvel azt állította, hogy a vesztegár biztosítékot képez a kolera terjedése ellen és ha a kolera mindennek daczára terjed, ebből nem az következik, hogy a vesztegár haszontalan rendszabály, hanem az, hogy a vesztegár ott, hol a kolera tovább terjed, rosszul kezeltetik. Ugyanó volt az, ki a francia orvosi akadémiában kijelölte azon helyeket melyeken a kolera Európába bethérhet. Számos várost sorolt fel a földközi tenger partján; csak Franciaország kikötőit veszi védelmébe alá, azt állítván, hogy a francia kikötőkben fennálló intézkedések a kolera behurcolását megakadályozzák. Minthogy azonban a kolera Toulonban tört ki, ebből vagy az következik, hogy a vesztegár intézkedések egészen haszontalanok, vagy hogy a vesztegár Franciaországban is nem kellőleg kezeltek. A dolog azonban valószínűleg úgy áll, hogy a kolera méreg nem az idén hurcoltatott be, hanem, mint erre a járványok történetében sok példa van, Toulonba már tavaly ősszel bevitetett és ott a telen át kifejlődvén, hatását csak a meleg időjárás beálltával kezdte éreztetni.

Uj háboru a küszöbön.

Csak teljes elvakultság, saját a Franciaország hatalmi tényezőinek tökéletes felreimerése párosulva azzal a határtalan dőlyffel, mely a khinaiakat a külfölddel szemben eltölti, vezethette a pekingi kormányt Franciaországnak oly badar s minden jogi fogalmat kigunyoló kihívására. Ez év május 11-én kötötte meg Fournier és Li-Hung-Csang alkirály Tiencsinben a szerződést, mely elejét vette a kitoréssal fenyegető francia-khina háborúnak. E szerződés határozatai közt volt az is, mely a francziákat Tonkingtól északra fekvő nehány határral, a többek közt Lang-Son, That-Khe, Lao-Kai és Cao-Bang városok megszállására jogosította. A két meghatalmazott ezenkívül abban is megállapodott, hogy a khinai csapatok június 6—26-á közt kivonulnak a nevezett helyekről.

Negrier tábornok ama feltevésben, hogy ez már megtörtént, jun. 22-én utnak indított Lang-Son felé egy 700 főből (300 anam vadászából és 400 francziából) álló hadoszlopot, melyet másnap 4000, mások szerint 10,000 főnyi khinai sereg támadott meg egész váratlanul s ha Negrier tñök Bac-Ninhből meg jókor segítségül nem siet, a kis csapat talán az utolsó emberig eszik.

Midőn ennek híre Párisba érkezett, első pillanatba mindenki azt hitte, hogy a támadók fekete lobogósak, vagy valamely engedetlen tábornok avagy mandarin műve az egész. A párisi khinai követ is e hitet igyekezett min minden módon megerősíteni és senki senki sem ketelkedett benne, hogy Pekingből kielegítő felvilágosítás fog érkezni. Annál kínosabb most a kiábrándulás, a harag és felháborodás Párisban, miután épen az ellenkező történt. A pekingi kormány a helyett, hogy a bűnöket megfenyítene és sajnálatát fejezné ki a történet fölött, határozottan helyesli embereinek eljárását; kijelenti, hogy a rendes khinai hadcsapatok az ő parancsára maradtak Land-Sonban és saját előnyére csúri-csavarja a tiencsini szerződést. A határerődök kiürítése a khinai kormány szerint a határerendezés vonatkozó szerződés aláírásától függ s a két meghatalmazott által kitűzött határidőt nem ismeri el Khina.

Franciaországban e szemtelen nyilatkozattal szemben nincs nézetkülönbség. Az összes pártok, még Ferri gyarmati politikájának ellenségei is egyetértenek abban, hogy Khina példás megfenyítés érdemel dőlyfe és kétszínűségért, a melylyel fellepett, Tisztában vannak aziránt, hogy az újabb pénz és emberáldozatra való kilátás kellemetlen, de az ellenzék legkonokabb tagjai sem tagadhatják meg Ferrytól a tonkingi expedíció folytatására szükséges költségeket, ha a nemzeti becsület nevében kéri tőlök.

Némi nehézséggel jár azonban a mód megválasztása Khina példás megbüntetésére. Legegyszerűbb — lenne a kikötők zár alá vetése; ez azonban nagy károkat okozna az európai államok, főleg Anglia kereskedelmének. Más módhoz kell tehát folyamodni. Talán újabb ezredet küld a párisi kormány Tonkingba s néhány határozott gyezelem után jó darab területet kihatás a mennyei bitoralomból s e mellett Bismarckias hadisarozót ró reá. A francia hajóhad meglehet rövid idő alatt zár alá vesz valamelyik nagyobb szigetét, pl. Gaianat hogy kézzialagall birjon addig, míg végleg lebonyolódnek az ügy, a mi nem oly hamar történik meg; mert most már beállnak az esős hónapok és október előtt alig kezdhetik meg a francziák hadműveleteiket Tonkingban.

Válasz

a „Debreczen“ helybeli hirlap 134-ik számában „egy színigybárát“ által hozzám intézett nyílt levélre.

Debreczen, jul. 10.

A debreczeni színház nyugdíjintézetének az országos központba való olvasztása iránti kísérletek már a múlt évi ápril hónap tartott közgyűlésünk óta élénk figyelmeknek tárgyát képezik, a midőnt. i. a nyugdíjintézeti választmány a kormány által a régebben fennálló intézetek rovására, sőt teljes megrontására célzólag — felelte kedvezményezett országos nyugdíjintézetet sérelmes eljárásával szemben a színiügylet erkölcsi támogatását is kikérte; a nyugdíjintézeti választmány nem is csatlakozott várakozásában, mert a színiügylet közgyűlése egyhangulag helyeselte és pártoló határozattal kísérte a Nagyméltóság M. K. Belügyminiszter urhoz intézett felterjesztést, s ugyanekkor az mondatott ki, hogy a további fejleményekről majd értesülünk a maga idejében.

Ezóta jóval több idő telt el egy évnel, de a mi intézetünk és az országos központi intézet előjárósága között felmerült confictus fejlődése felől sem hirlaplaj, sem egyéb uton soha nem értesültünk.

Most közelebb ismét felszínre került az ügy, összeköttetésbe hoztatván a kérdés az írók és művészeknek városunkban látogatásával.

A fővárosi hirlapok e tárgyban hozott közléseit én is olvastam, s figyelmessé lettem azokra, de azért korántsem láttam és látok abban még nagy veszélyt, hogy Feleky Miklós, Bényeivel együtt szintén meg tisztelven városunkat látogatásukkal, itt a színiügylet feliragozásának módzatai és nyugdíjintézetünknek az országossal egyesítése tárgyában értekezni óhajtanak; bár nagyon jól tudom hogy a tulajdonképeni csel csupán ez utóbbi, az első felől tisztában van Feleky ur is, hogy arra itt kevésbé van szükség, mint az ország bár mely más vidéki városában. — Nem látok pedig veszélyt, ha e tárgyban eszmék cserélgetnek bár mikor is, mert arról már meggyőződtem, hogy itt valaminek történni kell, és pedig városi színigybárát valamint nyugdíjintézetünk tagjai érdekeinek együttes szemelött tartásával.

Ha tehát csakugyan terbe vette Feleky ur, hogy tárgyalásokat kezdeményez velünk itt időzése alatt, sokkal szivesebben üdvözöljük őt, ki barátságos uton jó élénk, mint ha általa kieszközölt miniszteri ukázatokkal akarna beütni a terrorizálót. Ertesítse nyugdíjintézetünk t. elnökét szándékáról, az bizonyos idejkorán megteendő a szükséges intézkedéseket, hogy azok, kik ez ügyben értekezni illetékesek, összehívassanak.

Részemről annyit tartottam szükségesnek az ügy jelenlegi állásáról felvilágosításul nyújtani. Hogy miképen oldassék meg a kérdés, bár erre nevez szintén megvan saját nézetem, azt most részletezni vagy bárkire octroyálni akarni, nem tartom helyén valónak; csupán arra kérem minden igaz barátját a színiügyletnek, legyen meggyőződve, hogy a mennyiben részem és befolyásom leendő fontos kérdés megoldásánál, ott első sorban a városi színigybárát, második sorban pedig nyugdíjintézetünk tagjainak jól fel-fogott érdekeit fogom védelmezni.

Egyéb iránt a színiügylet annyiban bír

A »DEBRECZEN« TARCZÁJA.

Hisz ugy van, ugy!

Hisz ugy van, ugy! Szerettem én is, Ép mint a többi balga, S mi lett a vége? mint a többi: Meg lettem én is csálva. Kopott dolog ugye? Ezerszer Hallátok variálva? Hisz ugy van, ugy! Csak ezeredikszer Már legalább ne fájna!

Hisz ugy van, ugy! Boldogok ugy se Lehetünk volna együtt! A sápitás mit sem segít már, Legokosabb: feledjünk! Szívünk szótárából töröljük A szót ki, hogy szeretni... Hisz ugy van, ugy! Csak mint beszélni, Oly könnyű volna feledni!

Hisz ugy van, ugy! Lehet találni Másat és érdemesbet; Sőt hogyha jól utána járunk: Tán gazdagabbat, szebbet; Igy legalább a rászedés még Tromf nélkül sem maradna... Hisz ugy van, ugy! Csak mindez aztán Boldogságot is adna!

Deng János.

Olvasmányok.

Coralie szemben ül velünk, s mi felolvassuk neki.

Mi van az asztalán, kedves Coralie? azok a nagy sárga füzetek! Ah, gondoltam! „Üeber Land und Meer“, „Garten-laube“, „Bazar“! Igazán jellemző! Mondja csak édes Coralie, mi nyerte meg oly igen a szivecskéjét ezekben a német újságokban?

Az „Üeber Land und Meer“ épen most hozott novellát az ismeretes van Devalttól; emlékszik meg? őrt egy „erdekes“ regényt „Gömör vármegyéből“, melyben a magyar grófnók káromkodnak, s ha jól emlé-

befolyással a nyugdíjintézet ügyeire, hogy az elnök és két választmányi tag, az ő kijelölésével folytán foglalnak helyet annak kormányzó tanácsában; ezen urak pedig minden esetre tudni fogják azon érdekeket, — melyek a 30.000 frton felüli nyugdíjintézeti vagyon sorához kötvék — kellőleg megvédelmezni.

Maradjunk tehát egyelőre a nyugodt figyélő állásban s reméljük a legjobb kifejlődést. Tisztelettel

Komlóssy Arthur színiügyleti elnök.

Fertőző anyagok.

(Mutatvány dr. Toth L. jutalmazott pályaművéből.)

Hirsch nézete szerint az öldököl, fertőző betegségek a földnek csak néhány pontján ott-honosok és csak folytonos elhurcolással által terjednek el más vidékekre.

A fertőző anyagok elterjedése létrejöhet a levegő, a víz vagy egyéb folyadék által közvetlen, a talaj és más szilárd anyagok által közvetve; nehegy azonban a fertőzés létrejöttén, szükséges, miszerint az előző anyagokat magában foglaló környezet szervezete bizonyos idő lefolyása alatt a szervezetbe jusson, mert különben elveszti ragályozó képességét; nem is szólva arról, ha oly körülmények közé kerül, melyekben életének fenntartására szükséges kelleknek nincsenek meg.

Azon idő, melynek lefolyása után az egyes fertőző bántalmak hatóanyagai inficiálódni képesek elvezetik, az egyes alakok és az egyes bántalmakra nézve igen különböző. Naegeli szerint a lepfene bacillusára nézve 4 hét, Koch szerint 5 hét; a spórák ellenben éveken át megtartják hatásukat. A kolerára nézve Naegeli szerint 21 nap. De hogy évek múlva is történhetik ragályozás, bizonyosság felhozatik Naegeli által észlelt egy eset, midőn kóművesek, kik 6-7 év múlva himlős beteg szobáját meszelték, himlőben megbetegedtek.

A fertőző anyagok a levegőn vagy a föld színén elporladó állati és emberi hulladékokból, vagy a talajból magából, illetőleg a talajvizből, vagy végre valamely fertőző anyagokat tartalmazó folyó vagy álló víz felületéről juthatnak.

A fertőző anyagoknak — a parazitikus elmélet értelmében bakteriumnak — a talajból vagy valamely folyadékból a környező levegőbe juthatásánál többen közvetlenül kísérleti uton igyekeztek kimutatni; de míg abban, hogy a száraz talaj felületen retegéből a kiáramló levegővel számtalan bakterium is tova vitethetik, mindnyájan megegyeznek, arra nézve vajjon a vízből elpárolgás útján, vagy pedig a nedves talajból a talajlé áramlásával fertőző szervezetek vitethetnek-e el, a buvárok között nézeteltérések vannak. Naegeli kísérletek által kimutatta, hogy elpárolgás útján a környező levegőbe valamely rohadó folyadékból bakteriumnak nem jutnak. Ő ugyanis üvegburába, mely hevítes által fertőtlenített, hasonló módon sterilizált jó tenyészfolyadékot tartalmazó kis edényt helyeztet el, és a burát rohadó tenyészanyagba mártotta. Ugy azonban hogy a rohadó tenyészfolyadékból elpárolgás folytán a levegő közvetítésével semmiféle bakterium át nem ment, mennyiben az teljesen tiszta maradt.

Ugyancsak Naegeli egy másik kísérletével kimutatta, miszerint nedves, fertőző szervezeteket bőven tartalmazó talajból a rajta tör-

szelkelt sebességgel keresztül áramló levegő azokat elragadni nem képes. Fodor tanár Naegeli ezen kísérletét ismételve, hasonló eredményre jutott; de a talaj felett a szabadban téve meg a kísérletet, a tenyészfolyadék megzavarodását látta követkekezni.

Ő ugyanis hosszú, ték üvegcsövet, miután azt hevítés által fertőtlenítette 5 cmnyire a talajba szurt, abba egy kicsiny sterilizált halhályagot tartalmazó káncsövet helyeztet, mely hosszú üvegpálczára erősített gyapottal zárta le, miután a talajba szurt ólomcső segítségével forró vizgőzt vezetett az egész készüléken keresztül. Az üvegpálczát felhuzva, a kis káncsót megnyitattott, s így a talajból kijutó apró szervezetek behullhattak; 4 hóig a tenyészfolyadék tiszta maradt, midőn végre a 4 hónapban egy kis szürke folt lépett abban fel, mely mérsékelt melegben a laboratoriumban néhány napig tartva, vizsgálatkor hyalin mycelium fonaton kívül egyebet nem mutatott.

Ezen kísérletből Fodor tanár azt következteti, hogy a legnagyobb valószínűséggel, habár nagy nehezen, még is elszállhatnak szervezetek a nedves talajból.

Nem akarom ugyan teljesen tagadni azon lehetőséget, hogy a nedves talajból is elszállhatnának az apró szervezetek, mindazonáltal ezen kísérlet teljesen bizonyítónak nem tarthatom, mennyiben véleményem szerint a penészcsír a csövet elzáró gyapoton keresztül jutott a tenyészfolyadékba. Alitom pedig azt azért, mert többször tapasztaltam tenyészési kísérleteknél, hogy míg a gyapottal elzárt tenyészfolyadékok legtöbbször teljesen tiszták maradtak több héten át, egyesekben ilyen hosszú idő múlva egyszerre csak zavarodás mutatkozott, mely vizsgálatkor penészgombák micéliumának tűnt, ki, és a vattában tisztán kimutatható volt; mindennek szerint tehát ezen uton kellett, hogy a folyadékba jusson.

Hogy a tenyészanyagban fellépett penészmicéliumok a környező levegőből származhatnak a gyapoton keresztül, támogatja némileg az is, hogy éppen penészgombák léptek fel, melyek a talajban általában véve kevesebb számmal vannak jelen, mint a bakteriumok.

A folyadékokból az azokon mérsékelt sebességgel átáramló levegő Naegeli állítása szerint, hasonlóképen nem képes bakteriumokat magával ragadni, nem csak oly sebességgel nem áramlik, hogy egyes folyadékreszecskeket, cseppeket is magával nem ragad. Ezen állítás ellenében némileg tartózkodóvá tesz azon eredményt, melyet belégzési kísérleteknél különböző buvárok elérték, kik nem porlasztott folyadékokat, hanem csak bizonyos fertőző folyadékokon mérsékelt áramban keresztül s itt levegőt légeztettek be, és a kísérleti állatok megbetegedését, illetőleg azokban a kísérleti folyadékokban foglalt bakteriumokat találták.

Legújabbban Hessen a berlini Reichsgesundheitsamt-ban végzett kísérleti a alapján kinyilatkoztatja, hogy nem sikerült neki bizonyítani a nedves talajból levegő átívása által mikroorganizmusokat nyerni. Igen érdekesek Hessen kísérletei, melyeket építványokkal vitt végre; ő ugyanis úgy találta, hogy azoknak aránylag vékony rétegei is azon áramlási sebesség mellett, melyet használt, nem engedik meg a bakteriumok keresztüljutását. Következik pedig okszerűleg ebből, miszerint falsíknok, azaz azok likacsain által tör-

log, francia író, a ki az itt erkölcselen, személyeskedő zuglapanak festett „Figaro“-ba írogat tárczákat, mely „Figaro“-nak azonban egy számában van annyi élcz, szellem, és könnyedség, mint az összes porosz szellemes-újságokban egy év alatt. A kitől a „Figaro“ tárczákat közöl, az bizonyára szellemes író, s Dewall ur csak azt bizonyította be, hogy a francziának van egy hedserege, melyet a német soha sem fog legyőzni: irodalma. E novellában, — mint Dewallnak kivált rövidbe dolgaiban — vannak mulatságság helyek; de ha, kedves Coralie, a folyóirat ez évi folyamában csak egy nem unalmas és élvezhető novellát is talál, akkor megajándékozunk a Beléndek Dalabáj ur költeményeivel. (Ezekből kapható a legtöbb) Ugy.

Olvassa csak, olvassa ezeket a német remekműveket! Igazán lélekemelő a magyar olvasóra, mikor úgy piszkolják benne betűkben és rajzokban! A „Figaro“ közelebb szláv országgyűlésnek kerestette el a mi jó magyar parlamentünket; s csakugyan, a francziák és németek egyaránt irnak felőlünk bolondokat; csak hogy azok tudatlanságból — ki követelne attól a szeretetreméltó csevegőtől népmisemretet, földrajzot, történelmet, mikor még Jókainak s a trónörökösnek sincsen? — a németek nem ritkán hazánkban születt tudós német, kivált pedig szász uraságok, — cuppa tiszta... rozszakaraból! Tissot és Adamek kedvesebb, mint a nagyszobeni hazugok!

Ő — végmenedéktől — szótalanul mutat e lapok szép képeire, s azt jegyzi meg, hogy képes lapjaink is ezeket közlik nem egyszer?

Csakugyan nagy hiba tőlök, hogy oly külföldi lapok képeit veszik át, melyek több példányban terjedtek el szép magyar hazánkban, mint édes maguk. De hát az írói és művészi tulajdonjog törvénye segített ezen is. Arra valók, ha már „muszáj“ és szegényes eljárás, a képek dolgában is sokkal gazdagabb, jobb ízlésű angol és francia irodalom. De, édes Coralie, higgye meg nekem, hogy a német lapok valamennyi, vagy csak felényi előfizetője csoportosulva a mi lapjaink köré, ak-

ténó szellőzés útján bakteriumok lakásainkba be nem juthatnak. — Ezen és más kísérleteiből azt is következteti Hesse, hogy a bakteriumok csirjai, ellentétben a penészgombakéval, nem elklónítva vannak a levegőben felüggesztve, hanem más részecskehez tapadva nagyobb csoportokban vannak ott felhalmozva. Ugyanaz áll a bacillusok spóráira nézve is, mert különben nem volna megmagyarázható, hogy a homokból likacsain a penészspórák áthatoltak, a bacillusok spórái azonban nem. Kinyilatkoztatja egyuttal azt is, miszerint ezantul a fertőző betegségek terjesztését, a mennyiben az a levegő által történik, nem gondolhatjuk a likacsokon át végmenő légcserre által közvetítettnek.

Hogy a levegő a fertőzés elterjedésében milyen mérvben játszik szerepet, a buvárok között megegyezés eddig még nem jött létre, mig Schultze, Schröder, Dusch, Schwan, Paster e dolgozat folyamában már említett kísérletei a rohadás létjöttére a levegőnek, illetőleg az abban foglalt apró szervezetnek kiterjedt befolyást tulajdonítanak; addig Burdon, Sanderson, Rindfleisch, Cohn a levegőnek e téren csak alárendelt szerepet juttatnak. Feltevé, hogy a fertőző betegségek okozói csak ugyan apró szervezetek, bakteriumok, ha tekintetbe vesszük azon roppant mennyiséget, mely, mint a már említett kísérletek kimutatták, a levegőben belőlük jelen van, ha elfogadjuk is Hiller megszorítását, miszerint azok között relative kevés a hatásos körterjesztők száma, mindazonáltal kétértelműen kell tartanunk, hogy a levegő a fertőző betegségek terjedésénél nem kevésbé foly be; bizonyítja ezt azon több helyen — különösen a Kunze által Halleban — tett tapasztalat, hogy ha az utcák talaját valamely czéliből nagy területen felásták, ugy az ott dolgozó munkások, valamint az ottani lakosok is járványosan megbetegedtek.

Midőn is a talajban felhalmozott körgérszestők közvetítését és szétterjedését csak is a levegő eszközölhetné. De eltekintve attól, hogy csakugyan bakteriumok azok, melyek a fertőzést létrehozhat, hanem csak tekintve a levegőt magát, több eset van az irodalomban feljegyezve, mely annak a különféle fertőző betegségekben, így p. o. himlőnél, koleránál stb. fertőzést közvetítő hatását nyilvánvalóvá teszik.

Helyi hírek.

* A választó névjegyzék a központi választmány által össze állítatván: a tanácsnok szobában (a városházánál) közszemlére kiteltet. Ott bárki megtekintheti. — Felhívjuk különösen függetlenségi párti polgártársainkat, hogy e névjegyzékben utána nézzenek, hogy nevéük beiratott-e és hogy a többi rovatok is helyesen töltötték-e be; mert éppen ok vannak kitéve annak, hogy törvényes és tisztán álló joguk dacára önkönnyűleg ki hagyatnak a jegyzékből. E szó: „reklamáljon!“ fedez a városházán intézkedő párturak szerint mindent. — Bizonyítja ezt a tavalyi összeírás is. Azért ismételve figyelmeztetjük azokat, kik e súlyos adóval s egyéb terhekkel biztosított és kiérdemelt jogot — a

kor azok minden tekintetben felülmutának a németeket. Meg lehet róla győződve.

Némely delnök különben műveltebbnek tartja magát, ha az asztalán „külföldi“ újságok hevernek. Egy nő, a ki — bár teljesen jogtalanul — búzka arra, hogy az ő nyelve nek... nincs irodalma! Kérem — ha ismeri ilyet, — fejezze ki ő nagysága előtt a leg-összintébb részvételem!

S most jut eszembe! Ha Coralie, annyira szerelmes a szép képekbe, bizonyára tagja a képművészeti társulatnak is, mely valóban remek képeket ad néhány forintért. Vagy nem ugy van? Oh édes Coralie, könynyen kimentheti magát; az Üeber Land und Meer“-ből és a „Garten-Laube“-ból nem értesülhetett arról. S ez elég.

Pedig mondanék ám valamit! Coraliet unneplik, szeretik tégas körben. Legalább három megegyesületnek elnökölje. Salonjai népesek, kerestettek. Izlése irányadó, s maga — ho y rimben is zengjem halhatlan érdemeit, — hangadó.

Ha már most Coralie nem irtónékné rózsa-hőféhér ujjacskaínak betintázásától (az íráshoz látó nők közös, okvetlen sorsa) s azután — egy halom bájos levélke megírása után, — befogatna, s tenne igen, igen sok látogatást... csakhamar szervezhetne ma, a petárdák és titkos ligák korszakában egy kis összeesküvést... a német olvasmány ellen!

S boldogok volnánk mi, ha e véd és vadszéd önököt, t. hölgyeim, Coralie, Adrienne, Clarisse, Márta, Margit, Nandine, Ida, Berta, Gizella, Ilka stb. urnók, arra ösztönözne, hogy kissé sorakoznának a magyar lapok körül is. Ezekben is van olvasni való, s aztán hafafias munkát cselekednének, mig egy-egy előfizetés a magyart teljesen semmibe vevő „Üeber Land und Meer“-re, s a többi slt német újságra... valóságos en miniatúr... hazazulást!

Még Coralie is... germanizál! A félev lejárt, az előfizetések idenye be-következett... tessék, édes Coralie, számolni lelkiismeretével!

Gáspár Imre.

polgári jogok leg-vánják, hogy a név-mulassák, még p-rólag; mely h-k-szólamlások k-jegyző urnál. E-n meg-tamadott vála-s-nálják fel azt po-nyes jogait!!

* Az írók és itt időzésének p-mo-n-offy Imre k-nöklere alatt, teg-tanácssterében vé-is a már bejelent-ről tett jelentést. Bemutatott az a-dezendő színelő-álabb közlünk. A-felől érkező társas-zottság a városhá-ándóháznál, hol s-polgármester tart-küldetik Nagy-Ka-ur, ki ott a vendé-zóttuk a minden-tartalmazó, nyom-ándóháznál 40 bérk-rendelkezést magán-rendelkezésére. „ban“ tartandó ó-jellegű vacsora k-Másnap jul. 16-án Csokonai-ünnepel-y-szattetik s előtte á-állítatik fel. 300-számára, kik az-kord on fogja fente-vonul a társaság-zet-történelmi fon-téktetésére, onné-tanintézetbe. — 50 k-ra j-cz-á-ro-kulón fízetésével s-disztribú, az Aran-lyok 2 frtjával vá-l-felé térzene a „Nep-lókat hosszú kocsi-s-házi előadás. A ve-helyt lesz fenntart-v-látogatások, délben kirándulásra a pal-la-Hortobágyra, me-segítésére lesz a

* A városi re-tik, mihely a szer-városi nyomdában zési szabályzat mi-terjedni, s a biz-t

* A népkert-tott, mindamellet-most jobb jövő kü-kar ugyanis az i-hatóságnál, hogy a-20 kor. beléptéji n-hasson. Ugyanakk-aszta-alkot állit f-rencsés gondolatot fogja hallani a köz

* A jul. 14. s-pitott programja P-rolog Irta és II. Szakasz: A v-ték 1 felvonásban. Szerdahelyi Kálm-dor: Gyenes L. ur Pinczer: Faludy Liszt: Hexameron-cert, két zongorán-bados K. és Rausc-Hunyady László-Zs. ur.) Verdi l-nye“ dalműből, b-Ábrányiné M. ur-énekli Gassl F. ur Nicodé Canzonetta-rán előadja Rausc-bador“ból Zsiget-lok, hegedű előad-„Tanhauser“ dalm-Keitős „Giocondat-íné és Spányi l. „Lucia“ dalműből, urhölgyek, Hajós-Szendről L. urak. I-zongorán négy ké-Szabados K. urak. zép páholy 6 frt, c-Támlaszék 2 első-degéké 1—1 frtja 1 frt 50 kr., alsó-karzat a vásári fe-zések tehetők szom-házual, páholyokra-zetésével. Jegyek hé

* Az épülő vá-hogy Debreczen vá-rohomas sietséggel-mint különösen a u-lebontott és új-épitkezések folytán-sodik.

* Isten csapá-előtt delután Szob-kán a zivatarral e-mely sok kárt ot-utolsó perczben k-gazdaközösségre!

* Ifj. Sz. Na-és nagyerdemű e-több ízben s tetsz-

bakteriumok lakásainkba — Ezen és más kísérleti Hesse, hogy a bakteriumok a penészgombák...

fertőzés elterjedésében szik szerepet, a buvárok idig még nem jött létre, er, Dusch, Schwann, Paschában már említett kísérlete a levegőnek, illetőleg a szervezetnek kiterjedésére...

gban felhalmozott kórogeresztéjét csak is te. De eltekintve attól, teriumok azok, melyek a r, hanem csak tekintve a eset van az irodalomban onak a különféle fertőző p. o. himlőnél, koleránál...

Hírek.

egjegyzék a központi váallattatván: a tanácsnoki (ál) közszemlére kitekintheti. — Felhívjuk kürti polgártársainkat, zésekben utána gy nevék beiratottabb irovatok is tte k e b e, mert épen nak, hogy törvényes és zára önkönyleg ki ha. E szó: „reklamálsházán utazó párt— Bizonyítja ezt a tázert ismételve figyelmezulyos adóval s egyéb s kiérdemelt jogot — a

vetben felülmulnák a nérola győzödvé.

különbön műveltebbnek szialán „külföldi” újsáó, a ki — bár teljesen arra, hogy az ő nyelvéma! Kérem — ha ismerő nagysága előtt a leg-

embe! Ha Coralie, anyzép képekbe, bizonyára zeti társulatnak is, mely ket ad néhány forintért. Oh édes Coralie, könyát; az Ueber Land und en-Laube“ból nem érteleg.

am valamit! s. szeretik tágas körben. vesületnek elnökölje. s. kerestettek. s maga — ho y rimben s érdemeit, —

oralie nem irtöznek rónak betintázásától (az os, okvetlen sorsa!) s bájos levelke megírása enne igen, igen sok láar szervezhetne ma, a k korszakában egy kis émet olvasmány ellen!

nk mi, ha e véd és vádrem, Coralie, Adrienne, t, Nandine, Ida, Berta, s, arra osztóznék, hogy magyar lapok körül is. való, s aztán hazafias mig egy-egy előzetés mibe vevő Ueber Land sült német újságra . . . hazaárulás!

ermanizál! előfizetések idénye be, édes Coralie, számolni

Gáspár Imre.

polgári jogok legszebbikét — gyakorolni kívánják, hogy a névsorokat megtekinteni el ne mulasszák, még pedig e hó 15 ikéig bezárólag; mely határidőt aztán a felszólalások is beadhatók Csúrká jégző urnál. Ennyi időt ad a törvény — a megtámadott választói jog védelmére. Használják fel azt polgártársaink. Újjak törvényes jogaitak!!

Az írők és művészek elfogadásának s itt időzésének programját a bizottság, Simonffy Imre kir. tan. és polgármester elnökölte alatt, tegnapi d. u. a város háza nagy tanácsstermében végleg megállapította. Először is a már bejelentett vendégek elszállásolásáról tett jelentést Conti Lajos alkaptány. Bemutattott az érkező művészek által rendezendő színelőadás programja, melyet alább közlünk. A f. b. 15-én este, Szathmár felől érkező városaság fogadtására induló bizottság a város háza előtt gyűl össze, vagy az indóháznál, hol Simonffy Imre kir. tan. polgármester tart rövid beszédet. Már előre küldetik Nagy-Károlyba Karczag Vilmos ur, ki ott a vendégekkel találkozzván, ott köztöltik a minden vendég szállásának czimét tartalmazó, nyomtatott íveket kiosztja. Az indóháznál 40 bérkocsi s már is szép számmal jelentkezik magánfogatok állanak a vendégek rendelkezésére. 9-kor kezdődik a „Biká-ban” tartandó ösmerkedési estély magánjellegű vacsora közben, zeneszó mellett.

Másnap jul. 16-án d. e. 10-kor kezdődik a Csokonai-annepély. A Csokonai-emlék feldíszítették s előtte a szónok számára emelvény állítottak fel. 300 jegy fog kiosztatni azok számára, kik az emlékkertbe léphetnek s kordon fogja fenntartani a rendet. 11-órakor vonul a társaság az egyházi, mint nemzet-történelmi fonosságú „Nagytemplom” megtekintésére, onnét a ref. főiskolába s a gazd. tanintézetbe. — Déliután 2 órakor 1 forint 50 krajczár ostertitűkkel, bor külön fizetésével s cigányzene mellett diszebed az „Arany Bika” szállodában. Páholyk 2 firtjával váltandók a bérlőnél. — Este felé térzene a „Népkert”-ben, hová a kirándulókat hosszú kocsi sor viendi, este pedig színelőadás. A vendégek számára ezuttal 60 hely lesz fenntartva a földszinten. — Másnapra látogatások, déiben ebéd a nagyerdőn, d. u. kirándulás a pallaghrá. 17-dikén kirándulás a Hortobágyra, melyben a rendező bizottság segítségére lesz a társaságnak.

A városi rendes közgyűlés megtartatik, mihely a szervezési szabályzat munkája a városi nyomdában be lesz fejezve. A szervezési szabályzat mintegy 16 nyomtatott ivre fog terjedni, s a biz tagok közt ki lesz osztva.

A népkert ezen eddig kevéssé látogatott, mindamellott oly gyönyörű közsétahely most jobb jövő küszöbén áll. A helybeli zenekar ugyanis az iránt tett lépéseket a városi hatóságnál, hogy a minden vasárnapokon, 20—20 kr. beléptidij mellett ott előadásokat tartasson. Ugyanakkor egy vendéglős is konyhát, asztalokat állít fel a népkertben. Ezen szerencsés gondolatot velünk együtt örömmel fogja hallani a közönség.

A jul. 14. színelőadás végleg megállapított programja így hangzik: I. szakasz: Prolog Irta és elszavalja Szabó Endre ur. II. Szakasz: A váróteremben. Vigjáték I felvonásban. Müller után magyarosította: Szerdahelyi Kálmán. Személyek Csegei Sándor: Gyenes L. ur. Margit Lendvayné urhölgy. Pinczér: Faludy ur. III. Szakasz: Bellinilisz: Hexameron Grandes Variations de Concert, két zongorán négy kézre előadják Szabados K. és Rausch K. urak. Erkel F.: Ária „Hunyady László” dalműből, éneklő Hajós Zs. ur. a) Verdi Bolero s „Szicíliai vécsernye” dalműből, b) Magyar népdalok, éneklő Ábrányiné M. urhölgy, Mendelssohn Dalok, éneklő Gassi F. ur, c) Chopin, Polonaise, b) Nicodé Canzonetta, c) Godard Fonódal, zongorán előadja Rausch R. ur. Verdi. Ária a „Troubadour”ból Szigetiné E. urhölgy. Magyar Dalok, hegedűn előadja Máté I. ur. Wagner. Dal „Tanhauser” dalműből Odry L. ur Ponchelli. Kettős „Gioconda” dalműből, éneklők Szigetiné s Spányi I. urhölgyek. Douizetti. Hatos „Lucia” dalműből, éneklők Ábrányiné, Spányi I. urhölgyek, Hajós Zs., Gassi G., Odry L. s Szendrői L. urak. Liszt: Rákóczy Induló két zongorán négy kézre előadják Rausch K. és Szabados K. urak. — Helyárok: Alsó- és középpályok 6 firt, családi-p. 8 firt, felső 4. firt. Tánclászek 2 első sor 2 firt, 3. 4. 5. a vendégeké 1—1 firtjával, a többi a közönségnek 1 firt 50 kr., alsó-zártszék felső-zártszék és karzat a vásári felemelt helyárok. Előjegyzések tehető szombaton d. u. 3—6-ig a színházhoz, páholyokra 50 kr., táml.-szék 30 kr. lefizetésével. Jegyek hétfőtől, ugyanott vehetők át.

Az épülő város. Örömmel konstatáljuk, hogy Debreczen város utcáin ez év folyamán rohamos sietséggel építkeznek. Ugy a főterem, mint különösen a mellékutcákon egymást érik a lebontott és újra épülő diszes házak. Ez építkezések folytán városunk nagyban csinosodik.

Isten csapás. Mint értesülünk, tegnapielőtt délután Szoboszló, Kaba, P.-Ladány táján a zivatarral együtt, heves jégeső dühöngő, mely sok kárt okozott. Az aratás előtt, az utolsó perczben különösen nagy csapás ez a gazdaközönségre!

Ifj. Sz. Nagy Károlytól, a mi hirneves és nagyérdemű énekvezérünk fiától a már több ízben s tetszés mellett előadott „M. a-

gyar király hymnus” jelent meg, melynek szövegét Komócsy József írta. A szép tehetségű ifjú zeneszerző művét tisztelői adták ki, ellátva a szerző arcképevel s a kiállítását illetőleg szokatlan pompával. — A debreczeni születésű szerző e szép, legújabb sikeréhez ösztöne örömmel járulunk.

Gr. Degenfeld-Schomberg cs. kir. tábornok ma d. u. városunkba érkezett, a holnapi nagy hadgyakorlatok végett. A „Biká-ban” lesz szállva, hol ma este — az ő tiszteltetére — katonai zene is játszik. A „Hungária” előtti terezen alkalmával játszani fogják a Degenfeld-Schomberg indulót is.

A sorshuzás. Az iparos ifjuság egytelének mult vasárnap véghez ment táncvígvalma folyamán megtartott sorshuzás is, mely igen értékes nyeresémeny-tárgyakra történt. A sorshuzás eredményét azonban a helybeli lapokkal oly hibásan közölték, hogy a lajstromot újra közzé kell tenni. (Részünkről nem vállalkozhatunk egyébre, mint a hibás számok rektifikálására. S z e r k.)

Ötven krajczár! A hivatalos lap tegnapi száma, a „Pesti Napló”, „Nemzet” cz. lapok esti kiadásai ezt a hírt közlik: „Roth S. Móricz vezetékenévt Rákóczyra a magyarosította.” — Ezért a merénylert épen annyit kellett fizetni, mivel egy kiló nedves tolért. Csak 50 kr!

Uj távirtda vonal. A szatmár nagybányai új vasút mentén Szatmár, Batizvasváros, Aranyosmedgyesen, Szinyérváralján Sikarlón és Nagybányán felállított vasuti állomások állami és magán táviratok kezelésére felhalmaztattak és ebbeli működésüket f. évi július hó 1 én megkezdték.

Tudnivalók. A Csokonai-annepély alkalmával, emlékkertbe való belépésre feljogosított, igen csekély számú jegyek iránt a polgármester urnál kell jelentkezni — Tulajdonképen táncvígvalom nem lesz, de ha a színelőadás nem nyulik túlságosan hosszúra s a közönség tánczólo kedvet mutat: a „Korona” szép tágas helyiségében ilyesmit rögtönözni lehet. — Virágok a katszivesen vesz a szobrok feldíszítésére a rendező bizottság.

Az emlékkert bizottság az írők és művészek tiszteltetésére Szász Károlynak a Csokonai-szobor leleplezésének alkalmára írott, pályanyertes önját kinyomatja s az ünnepegy alkalmával a nép között kiosztani fogja.

Az anyakönyvből. A mult hét folyamán született Debreczenben ref. vallású fiú 20, leány 16, r. kath. fiú 2, leány 6, izr. fiú 1, leány 2, összesen 47 gyermek.

Két figyelemre méltó kockázathatunk meg teljes jóakarattal, azon alkalmából, hogy az írők és művészek itteni időzésének mősora teljesen megállapított. Az egyik figyelemre méltó szó a debreczeni v. dalárdának. Kérdjük tőle ugyanis, hogy vajon nem lesz-e különös, ha a fővárosi írők és művészek arra a tapasztalatra jutnak, miszerint nincs a másorában egytelenegey Csokonay-dal sem betanulva? „Tihanyi Echó”, „A reményhez”, „Dal a csikóbőrös kulacsról” sat. A másik figyelemre méltó szó Fehér Hermann urnak, a „Bika”-szálló bérlőjének. Őt ugyanis arról biztositjuk, hogy a kiállítási csárdá s szerint fog sikerülni, a mint a fővárosi sajtó ide lesereglett képviselőinek meglegedését kinyeri a lakomával. Mert bizony a sajtó hatalom! — Dixi.

A piacról. Tegnapi délelőtt egy ur aszony zsebéből a 16 firtot tartalmazó pénz-tárczát valami ismeretlen csavargó kiloptott. Sem a tárcza, sem a tolvaj nem került meg.

A tüzoltók összejövetele mint már említettük, e hó 12-én este tartatik meg a Népkertben. A derek közönsznu egyesület ezen mulatságra felhívjuk az érdeklődők figyelmét. A társas vacsorán résztvevők személyenkint egy firtot fizetnek, s ennek fejében egy magyar mulatság részeseivé lesznek.

A husárák magasságáról panaszkodó tegnapi újdonságunkhoz pótlólag megjegyezzük, hogy a Magyar Gábor mészárszékei — nyomtaték nélkül adják a húst 8 krral drágábban, a mi a dolgot teljesen kiegyenlíti.

Zene. Az „Európa”-ban holnap este a „Biká-ban” a katonaszena lesz ma este. — A „Hungária”-ban ma este a Wolf-testvérek zsidó-négyese működik.

A legjobbakk elösmert Frister és Rossmann-fele varrógépek családok és iparosok részére, melyek kis részletfizetés mellett is. Herschkovitz Henrik piacz- és hatvan utca sarkán levő varrógép raktárában kaphatók, a tisztelt közönségnek a legjobban ajánlhatók.

Hazánk s a külföld.

A „magyarorsz. közp. Fröbel-nő.” gyermekkertésznő képző-intézetében az 1884/5 tanévben az előadások folyó év szeptember első napjaiban veszik kezdetüket, miért is mindazok, kik magukat gyermekkertésznők kikepezni s ekkép tiszteletreméltó állásra szert tenni óhajtának, felhivatnak, hogy folyamodványaikát f. é. augusztus 30 aig az egytel iskolaügyi bizottságnak elnökénél, Rosenzweig Saphir Sarolta urhölgy-nél (lakik Margitsziget, nagy szálloda 238. sz.) vagy pedig Péterfy Sándor urnak, az intézet igazgatójánál (lakik: VII. Damjanich-utca 3 sz.) nyujtsák be. A felvétel feltételei: 1. betöltött 16-ik korév; 2. egészséges testalkat; 3. felelteni előélet; 4. gyermekek iránti szeretet; 5. a magyar nyelv bírása szóban és írásban; tartoznak négy elemi és két polgári iskolai osztály, esetleg 6 elemi osztály bevégezését tanúsító bizonyítvány, és kereszt-, illetőleg születési levél bemutatása mellett, felvé-

teli vizsgának is alávetni magukat. A gyermekkertésznő képző tanfolyam két évig tart. A növendékek kivétel nélkül díjtalan tanításban részesíttetnek és a taneszközökkel is az egytel költségen láttnak el, étkezés, ruházat és lakásáról maguk gondoskodnak. Egyuttal közöljük, hogy a jövő tanév elején okleveles tanítóknak számára külön tanfolyam nyitattik. Az ezen tanfolyamot halgatni akaró tanítóknak folyó évi szeptember 14 ikéig jelentkezhetnek az elnökségnél. Budapest, 1884. Az elnökség.

Petőfi szobra Fehéregyházán. A Fehéregyházán emelendő Petőfi szoborra eddig már 2000 firt gyűlt egybe. A szoborbizottság eddigi elnöke Haller Ferencz gróf tisztéről betegsége miatt lemondván, Bethlen Gábor gr. főispánt fogják megkérni az elnökség elvállalására.

A grófnő ékszerel. Kolozsvárott a mult novemberben Placek nyug. ezredes neje, sz. Kornis grófnő kára lopást követtek volt el, mely alkalommal több antik arany és ezüst ékszer jutott a gonosztevők kezére. Akkor sokáig folyt a nyomozás, az ékszerkegyrésze egy kertbe elásva meg is találták, de a tettesnek nyoma veszett. Most véletlenül új nyomokra bukkant a rendőrség, melyek valószínűleg a tettesig fognak vezetni. Egy kolozsvári ékszerésznel a napokban főrangú hölgy jelent meg vásárlás végett s Kornis grófnőnek egy ékszeret ott fölismervén, ezt azonnal értesítette. Az ékszerész, kinek Kornis grófnő egy női arany övet, egy pár evőeszközt és egy medaillont ismert magánán, urát adta e tárgyak eladójának Smiel Dávid ottani izraelitában, ki azt mondja, hogy egy egytől, ki magát Szabó Mihálynak nevezte, zálogjegyet vett, mely a Kirschner-fele zálogházra szolt s e jegyen voltak az említett ékszerke más ékszerekkel együtt elzalogosítva. A rendőrség azonnal motozást tartott a Smiel Dávid lakásán s ott meg több, hasonló ékszeret talált G. K. G. betűkkel, melyek elvitázhatalan a gr. Kornis-fele ékszerkekre vallottak. A megtalált és lefoglalt tárgyakat, valamint Smiel Dávidot átadták a törvényszéknek.

Muzsák. — Arany összes műveiből a tizenegyedik füzet hagyta el most a sajtót Ráth Mór kiadásában. A költő nagyérdemű prózai dolgozatai vannak ebben a Zrinyiből és Tassórol, továbbá „Bank-bán”-ról irt tanulmányai. Ára 60 kr. Ráth egyszeresmind Arany műveiből olcsó kiadást is rendez a „Magyar nemzet családú könyvtára” czimű vállalatában. Itt most Arany három Shakspeare-fordítása jelent meg: Hamlet, ára 70 kr. A szentiványi álom, ára 80 kr és János király. ára 60 kr. Ezek a „Családú könyvtár” 56—58. kötetét teszik, míg az 54—55. számot Scot Walter „A lammermoori menyasszony” történeti regényének 3—4 füzeteivel töltik be ára 80 kr) s ezzel a regény be is van fejezve. Palóczy Lajos fordította.

Törvényszék. — A kolozsvári huszonhét ezer forintos lopás ügyében tegnapielőtt Fay Ábrahám rendőrbiztos két rendőrről kikutatta a kurta-zappany-utczában romokban heverő Lévy-fele házat. A vasuti üzletvezetőség ugyanis átiratban értesítette a rendőrséget, hogy f. hó 3-ikán déiben, egy parasztosan öltözött férfi a rom ablakán kiugrott s azt mondta: „Tudom, hogy itt tizenkét év múlva sem találják meg.” Egy a szomszédokban lakó vasuti hivatalnok látta és hallotta ezt. A kutatás azonban mi eredményre sem vezetett.

Közgazdaság. — Országos kiállítás. Az 1885-dik évi budapesti általános országos kiállítás nemzetközi szakosztálya ma délelőtt tartotta XII. bizottsági ülését, mely ismét gazdag volt érdekes bejelentésekben. Újabb bejelentések: Bösendorfer, Heid, Eckert, Howard, Backl, Forster, Manoschek, Schweja, Clauzen, Viktoriu, Obach, Göchler, Steiner Gibbons et Robinson, Marshall Sons et Co, Ruston Proktor, Robey és más czégek részéről jöttek. E bejelentésekben mezőgazdasági gépek és egyéb érdekes találmányok és szabadalmazott tárgyak vannak felvéve, melyeknek nagyobb részét elfogadta a bizottság.

A magyarországi bankok, takarékpénztárak, — és szövetkezetek összesített takarékbeteineik 10 éves kimutatása. 1874—1883. közli: Mihók Sándor. (a „magyar Compass” szerkesztője) 1874. év 13.561,245 lakos óssz. tak. bet. 208.233,458 jut egy lakosra 15.35 firt, o. é. 1875. év 13.561,245 lakos óssz. tak. bet. 216.744,959 jut egy lakos 15.09 firt, o. é. 1876. év 13.561,245 lakos óssz. tak. bet. 226.790,558 jut egy lakosra 16.72 firt, o. é. 1877. év 13.561,245 lakos óssz. tak. bet. 238.598,277 jut egy lakosra 17.60 firt, o. é. 1878. év 13.561,245 lakos óssz. tak. bet. 263.639,991 jut egy lakosra 19.44 firt, o. é. 1879. év 13.561,245 lakos óssz. tak. bet. 297.434,221 jut egy lakosra 21.93 firt, o. é. 1880. év 13.728,625 lakos óssz. tak. bet. 317.814,399 jut egy lakosra 23.43 firt, o. é. 1881. év 13.728,622 lakos óssz. tak. bet. 350.097,684 jut egy lakosra 24.89 firt, o. é. 1882. év 13.728,622 lakos óssz. tak. bet. 359.490,535 jut egy lakosra 25.67 firt, o. é. 1883. év 13.728,622 lakos óssz. tak. bet. 382.513,699 jut egy lakosra 27.86 firt, osztr. értékben Fiume s horvát tótország nélkül. Az európai államok sorában Magyarország 1882. év végén a 6-ik helyet foglalta el. — Jutott ugyanis minden lakosra: Dániában 46-21 firt, Svájcban 43 39 firt, Norvégiában 42-81 firt, Németországban 30-22 firt, Osztr. magyar

monarchiában 28-92 firt, Magyarorszában 25-67 1883-ban 27-86 firt, Nagybrit. és Irlandban 22-83 firt, Svédországban 19-98 firt, Franciaországban 19-08 firt, Belgiumban 14-23 Olaszországban 11-61 firt, Németalföldön 7-23 Finnországban 3-31 firt, Spanyolországban 1-20 Oroszországban 0-19 firt.

Tudósítás. Az 1884-dik évi július 8-án megtartott debreczeni hetivásárról:

Table with 2 columns: Item and Price. Items include 1 méter-máza Buza, kétszeres, rozs, arpa, zab, tengeri, köles, burgonya, m.-máza szalonna, háj.

A közönség köréből. *)

T. szerk. ur! Köhn Testvér urak nyilatkozatát vették, miszerint egy „Debreczen”, mint a „Debreczeni Ellenőr” czimű lapokban Kisa Géza volt segédjüket érintő hírek sem általuk, sem tudomásunkkal nem lettek közölve, sőt azok elintében a nevezett urak egy a Kisa Géza halálát, mint annak bekövetkezése által köztisztelenben álló özvegy édes anyját sajtózt csapás felett a legnagyobb részvétel vanunk.

Debreczen, július 9. Több kereskedő ifju. Tek. szerk. ur! Fiam, Kis Géza temetésének alkalmából, becses lapja utján köszönetemet nyilvánítom a tapaszalt közrészvételért! Debreczen, 1884. jul. 10.

A gyászoló anya. *) Ezen rovatért, melyben közérdeku felszólalások díjjalauul közölöttek, a szerkesztő csakis a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget.

SZERKESZTŐI POSTA.

Nyiregyháza. Viczceket, tárazakat a „Fig.”-ból, összehangozott arany-mondatokat, apró novellákat (fordítás) a kézzel az aranyban foggyott meg.

„Vicome de Mezières.” Arany János csakugyan „consilium” abend”-t kapott Debreczenben s emiatt, midőn tanárnak akarták megválasztani, így jelenté ki egy tanár, hogy „nem álorsot egy kicsapott diákka”. Aranyt aztán elválasztották N.-Körösré. A nagy költő (a mint ön helyesen írja) mi títés-tagadás benne . . . ösmeretes felvétel a törvénykezési elött, mint számos adónak szigorú perleje. De hat az előbbi eset arra mutat, hogy auto-didaxis, erős akarat mellett, sok mindent pótol, a másik pedig arra, hogy lehet valaki nagy költő nem csupán a d ó s, de hitelező létere is!

Felelős szerkesztő: GÁSPÁR IMRE. Kiadó KUTASI IMRE.

Tetemesen leszálított áron ajánl

Kunz József és Trsa

SATIN, CRETON, BAREGE és többféle

RUHA - SZÖVETEKET.

Orvosi tekintélyek által veső, huydara, köszvény és hólyag bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve.

Salvator. — égvényes vasmentes savanyúvíz — szénasvós, lithium tartalmu forrás Borral használva igen kellemes üdítő italt szolgáltat. Kapható ásványvíz-kereskedésekben s legtöbb gyógyszer-tárban. Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen. Raktárak. Budapestben főraktár EDESKÚTY L. urnál. Debreczenben: Csanak József, Gerébly Fülöp, Richl J. Z. uraknál.

„Cannabine.”

biztos és gyors határu s, midennemű huygcsőbetegségek, folyások, (vulg. Tripper) bármily idült, vizeletési nehézségek, erőltetések, éjjeli megomlések, makacs-utóbjak ellen. — Jótállás mellett. — Dr. Pr. Hawreight orvosi használati utatisása, éltrendi etjárás, órszabályokkal ellátva. — Egy adag 5 firt. Fél adag 2 firt 50 kr. Befecsk. folyadék 50 kr. — Megrendelhető postautánvétellel Zagonyi Széles Endre gyógyszerésztől, Fűrdő Algyógy (Erdély). Bécsben kapható Weis J. gyógyszer-tárban, Prágában Fűrt J. gyógyszer. Budapestben kapható: Kochmeister Frigyes utódoi gyógyszeranyag árudájában, Nagy-korona utca 32 sz. Debreczenben kapható: Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszer-tárban.

